

ĐỔI MỚI CÔNG TÁC GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ Ở CÁC ĐƠN VỊ CƠ SỞ TRONG QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN VIỆT NAM HIỆN NAY

VŨ MINH THÀNH (*)

Tóm tắt: Công tác giáo dục chính trị có vai trò quan trọng trong xây dựng các đơn vị cơ sở trong Quân đội vững mạnh về chính trị. Do đó, đổi mới công tác giáo dục chính trị ở các đơn vị cơ sở trong Quân đội là yêu cầu tất yếu khách quan. Bài viết đề cập những biện pháp đổi mới công tác giáo dục chính trị ở các đơn vị cơ sở trong Quân đội nhân dân Việt Nam, góp phần xây dựng Quân đội vững mạnh về chính trị đáp ứng yêu cầu thực hiện chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Từ khóa: Đổi mới; giáo dục chính trị; đơn vị cơ sở; Quân đội nhân dân Việt Nam.

Abstract: Political education plays an important role in building politically strong grassroots units in the Army. Therefore, it is objectively necessary to innovate the political education at grassroots units in the Army. This paper discusses the measures to innovate political education at grassroots units in the People's Army of Vietnam, thereby contributing to building a politically strong Army to meet the requirements on implementing the strategy of protecting the Fatherland under new circumstances.

Keywords: Innovation; political education; grassroots units; People's Army of Vietnam.

Ngày nhận bài: 10/11/2024 Ngày biên tập: 25/11/2024 Ngày duyệt đăng: 23/12/2024

1. Sự cần thiết phải đổi mới công tác giáo dục chính trị ở các đơn vị cơ sở trong Quân đội nhân dân Việt Nam

Công tác giáo dục chính trị ở các đơn vị cơ sở trong Quân đội nhân dân Việt Nam (Quân đội) là hình thức cơ bản của công tác tư tưởng, một nội dung cơ bản của nhiệm vụ huấn luyện bộ đội, là khâu căn bản trực tiếp góp phần tuyên truyền, lưu giữ và phát huy những giá trị truyền thống tốt đẹp của Đảng, của dân tộc và Quân đội; góp phần quan trọng vào bồi dưỡng nhân cách người quân nhân cách mạng và phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”; nâng cao trình độ giác ngộ, bản lĩnh chính trị cho cán bộ, chiến sĩ; đấu tranh, phòng, chống âm mưu, thủ đoạn “diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch, giữ vững trận địa tư tưởng của Đảng ở các đơn vị cơ sở.

Nhận thức rõ vị trí, vai trò của công tác giáo dục chính trị, những năm qua, dưới sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy, tổ chức đảng, chính ủy, chính trị viên, người

chỉ huy, cơ quan chính trị ở các đơn vị cơ sở tập trung triển khai toàn diện, có nhiều chủ trương, giải pháp đúng đắn, phù hợp. Đặc biệt, từ khi triển khai thực hiện Đề án “Đổi mới công tác giáo dục chính trị tại đơn vị trong giai đoạn mới”, các đơn vị đã tích cực đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp công tác giáo dục chính trị một cách toàn diện, đồng bộ theo hướng cơ bản, hệ thống, thống nhất, có sự kế thừa, phát triển. Nội dung giáo dục có sự cập nhật phù hợp với trình độ văn hóa, khả năng nhận thức của cán bộ, chiến sĩ và yêu cầu nhiệm vụ của Quân đội. Kết hợp nhiều hình thức, phương pháp giáo dục giữa giáo dục chính trị cơ bản với giáo dục chính trị, giáo dục pháp luật, huấn luyện chiến đấu và xây dựng chính quy; tích cực đầu tư cơ sở vật chất, phương tiện bảo đảm. Phát huy tốt vai trò các tổ chức, các lực lượng và mọi phương tiện để cao vai trò, trách nhiệm của cấp ủy, bí thư, cơ quan chính trị, cán bộ chính trị và người chỉ huy các cấp; phối hợp với cấp ủy, chính quyền, đoàn thể nhân dân các địa phương và gia đình quân nhân để giáo dục

(*) Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

chính trị. Do vậy, chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục chính trị từng bước được nâng lên, cơ bản đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ.

Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy đổi mới công tác giáo dục chính trị ở đơn vị cơ sở trong Quân đội vẫn còn những hạn chế, bất cập cần tập trung khắc phục như: nhận thức của một số cấp ủy, chính ủy, chính trị viên, người chỉ huy về vị trí, vai trò và tầm quan trọng của đổi mới công tác giáo dục chính trị chưa thật đầy đủ, còn có biểu hiện coi nhẹ, giao khoán cho cơ quan chính trị, cán bộ chính trị; chưa có nhiều chủ trương, giải pháp để lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện có hiệu quả. Có nội dung, có mặt chưa theo kịp sự vận động của thực tiễn, chưa đáp ứng điều kiện cơ bản, yêu cầu nhiệm vụ của đơn vị trong giai đoạn mới. Việc đổi mới nội dung, chương trình còn chậm, chất lượng một số tài liệu chưa cao. Hình thức, phương pháp giáo dục còn chậm đổi mới, phương tiện lạc hậu, chưa thật sự phong phú, sinh động, hấp dẫn.

Trong những năm tới, bên cạnh những thuận lợi là cơ bản, thế giới và khu vực đang có những diễn biến phức tạp, khó lường, tác động đan xen ảnh hưởng đến việc xây dựng Quân đội ta vững mạnh về chính trị, đáp ứng yêu cầu thực hiện chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Khu vực châu Á - Thái Bình Dương, trong đó có khu vực Đông Nam Á vẫn sẽ là khu vực phát triển năng động nhưng vẫn còn nhiều nhân tố gây mất ổn định; tranh chấp lãnh thổ, biển, đảo ngày càng gay gắt. Nước ta vẫn đứng trước nhiều thách thức lớn, đan xen nhau, tác động tổng hợp và diễn biến phức tạp, khó lường. Tình hình trên đặt ra nhiều vấn đề mới, yêu cầu ngày càng cao đối với sự nghiệp xây dựng Quân đội vững mạnh về chính trị, đòi hỏi phải tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng công tác tư tưởng nói chung, trước hết là công tác giáo dục chính trị, góp phần xây dựng các đơn vị cơ sở vững mạnh toàn diện, “mẫu mực tiêu biểu”.

2. Giải pháp đổi mới công tác giáo dục chính trị ở các đơn vị cơ sở trong Quân đội

Một là, đổi mới công tác giáo dục, nâng cao nhận thức, xây dựng động cơ, trách nhiệm cho các chủ thể, lực lượng trong công tác giáo dục chính trị ở các đơn vị cơ sở.

Tập trung đổi mới nội dung giáo dục, nâng cao nhận thức, xây dựng động cơ, trách nhiệm cho các chủ thể, lực lượng. Chú trọng giáo

dục, nâng cao nhận thức về vai trò, ý nghĩa của công tác giáo dục chính trị; nội dung, biện pháp, những yếu tố tác động, những thuận lợi, khó khăn trong tiến hành công tác giáo dục chính trị và sự cần thiết phải đổi mới công tác giáo dục chính trị trong tình hình mới; giáo dục, nâng cao nhận thức về chức năng, nhiệm vụ của các tổ chức và chức trách, nhiệm vụ của các cá nhân trong công tác giáo dục chính trị; giáo dục về các nội dung, hình thức, phương pháp tiến hành giáo dục chính trị cho cán bộ, chiến sĩ. Đổi mới nghiên cứu, học tập, quán triệt nghị quyết, chỉ thị, quy định của cấp ủy, tổ chức đảng cấp trên về công tác giáo dục chính trị; đổi mới các hình thức, biện pháp giáo dục, nâng cao nhận thức, xây dựng động cơ, trách nhiệm cho các chủ thể, lực lượng. Theo đó, cần tập trung đổi mới việc lồng ghép nội dung giáo dục thông qua sinh hoạt của các tổ chức; thông qua các hoạt động giáo dục chính trị, tuyên truyền cổ động, văn hóa quần chúng; thông qua thực tiễn thực hiện công tác giáo dục chính trị. Khắc phục việc tuyệt đối hóa vai trò, trách nhiệm của cán bộ chính trị, cơ quan chính trị trong công tác giáo dục chính trị; kiên quyết đấu tranh với các nhận thức, động cơ không đúng đắn trong giáo dục chính trị.

Hai là, đổi mới sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy, cán bộ chủ trì, cơ quan chức năng đối với công tác giáo dục chính trị ở các đơn vị cơ sở.

Đổi mới sự lãnh đạo, chỉ đạo trực tiếp quyết định đến việc nâng cao chất lượng, hiệu quả để đảm bảo cho công tác giáo dục chính trị được tiến hành thường xuyên, đúng định hướng, thống nhất về nội dung, hình thức, biện pháp, nâng cao nhận thức chính trị, củng cố niềm tin, lập trường tư tưởng và đạo đức, lối sống của cán bộ, chiến sĩ. Đổi mới sự lãnh đạo, chỉ đạo công tác giáo dục chính trị còn là cơ sở để đổi mới nội dung, hình thức, biện pháp, phương tiện vật chất bảo đảm cho công tác giáo dục chính trị ở đơn vị cơ sở. Tiến hành công tác giáo dục chính trị là trách nhiệm của mọi tổ chức, mọi lực lượng, của cán bộ, đảng viên, trong đó cấp ủy, cán bộ chủ trì, cơ quan chức năng giữ vai trò “trung tâm, then chốt” trong việc đổi mới công tác giáo dục chính trị. Điều này đòi hỏi cấp ủy, chính ủy, chính trị viên, người chỉ huy các cấp phải quán triệt, thực hiện đúng quy chế, quy định về lãnh đạo, chỉ đạo công tác giáo dục

chính trị nói chung, công tác giáo dục chính trị nói riêng ở đơn vị cơ sở. Phải đưa việc lãnh đạo, tổ chức giáo dục chính trị vào quy chế, nghị quyết lãnh đạo thường kỳ của cấp ủy, tổ chức đảng các cấp; vào kế hoạch công tác của chính ủy, chính trị viên và người chỉ huy; khắc phục triệt để biểu hiện “giao khoán” cho cơ quan chính trị, cán bộ chính trị. Cấp ủy, chính ủy, chính trị viên, người chỉ huy phải chủ động xây dựng kế hoạch, xác định nội dung, phân công công tác phù hợp với chức trách, nhiệm vụ.

Mặt khác, xây dựng quy chế phối hợp giữa cơ quan chính trị với cơ quan tham mưu và các cơ quan khác để phát huy vai trò của các tổ chức, lực lượng trong công tác giáo dục chính trị một cách thống nhất nhưng không chồng chéo về chức năng, nhiệm vụ. Lấy kết quả công tác giáo dục chính trị là một nội dung cơ bản để đánh giá chất lượng cán bộ, đảng viên, tổ chức đảng hàng năm; gắn đánh giá kết quả công tác giáo dục chính trị với xây dựng tổ chức đảng trong sạch vững mạnh, tổ chức quần chúng vững mạnh xuất sắc, cơ quan, đơn vị vững mạnh toàn diện; kịp thời biểu dương những tập thể, cá nhân điển hình tiên tiến, có nhiều thành tích trong công tác giáo dục chính trị. Trong lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện, cấp ủy, cán bộ chủ trì, cơ quan chức năng cần xác định rõ nội dung, biện pháp đề xuất phương hướng đổi mới trong tất cả các khâu, các bước của quá trình giáo dục, từ hoàn thiện chương trình, nội dung, hình thức, phương pháp giáo dục, đánh giá kết quả của cán bộ, chiến sĩ đến xây dựng, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ giảng dạy.

Ba là, đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp tiến hành công tác giáo dục chính trị phù hợp với đặc điểm, tình hình, nhiệm vụ của đơn vị và trình độ nhận thức của cán bộ, chiến sĩ ở đơn vị cơ sở.

Đổi mới công tác giáo dục chính trị nhất thiết phải tiến hành đổi mới đồng bộ công tác giáo dục chính trị, trong đó chú trọng đổi mới nội dung, chương trình, hình thức, phương pháp công tác giáo dục chính trị. Bởi vì, trong

Hoạt động giáo dục chính trị ở Trung đoàn 141 (Sư đoàn 312, Quân đoàn 1) - Nguồn: Báo Quân đội nhân dân.

mối quan hệ giữa nội dung và hình thức, phương pháp thì chương trình, nội dung luôn giữ vai trò là cơ sở tiền đề, là yếu tố trực tiếp quy định hình thức, phương pháp giáo dục. Thực tiễn cho thấy, khi nội dung giáo dục chính trị thường xuyên được đổi mới, cập nhật hình thức, phương pháp giáo dục đa dạng sẽ dễ đi vào lòng người mới có tác dụng cao trong góp phần nâng cao phẩm chất, năng lực, đạo đức lối sống, ý thức tổ chức kỷ luật, bản lĩnh, niềm tin, ý chí của cán bộ, chiến sĩ. Nếu công tác giáo dục chính trị không được tích cực đổi mới sẽ rơi vào đường mòn, gây sự nhàm chán về nội dung, đơn điệu về hình thức và phương pháp giáo dục, theo đó sẽ làm giảm hiệu quả giáo dục. Nội dung công tác giáo dục chính trị cho cán bộ, chiến sĩ ở đơn vị cơ sở rất rộng lớn, hết sức phong phú đa dạng xuyên suốt quá trình lịch sử của dân tộc, của Đảng, của Quân đội và các đơn vị, do đó phải thường xuyên bổ sung, phát triển những giá trị mới tốt đẹp; kế thừa và phát huy làm cho giá trị truyền thống không ngừng được làm mới trong thực tiễn đáp ứng với sự phát triển của yêu cầu, nhiệm vụ và trình độ nhận thức của cán bộ, chiến sĩ, không gây nên sự nhàm chán, bảo đảm tính toàn diện, hài hòa về khối lượng kiến thức.

Mặt khác, đổi mới nội dung công tác giáo dục chính trị phải bảo đảm đổi mới được hoạt động lãnh đạo, chỉ đạo; hoạt động quản lý điều hành công tác giáo dục chính trị của

cơ quan chức năng; hoạt động tổ chức thực hiện công tác giáo dục chính trị cho cán bộ, chiến sĩ; công tác kiểm tra, giám sát công tác giáo dục chính trị ở các cơ quan, đơn vị; công tác xây dựng bồi dưỡng đội ngũ báo cáo viên, tuyên truyền viên và đầu tư trang thiết bị, cơ sở vật chất bảo đảm cho giáo dục và hoạt động sơ, tổng kết, rút kinh nghiệm để nâng cao chất lượng hiệu quả công tác giáo dục ở các cơ quan, đơn vị... Đổi mới hình thức, phương pháp công tác giáo dục chính trị là khâu rất quan trọng ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục chính trị, phải trên cơ sở kế thừa những hình thức, phương pháp, kinh nghiệm hay, từ đó sáng tạo mới các hình thức, phương pháp cho phù hợp để tạo ra sự tập trung chú ý và cuốn hút mọi đối tượng giáo dục, từ đó nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục chính trị. Ngược lại, sẽ tạo ra tâm lý nhàm chán, ngại tham gia vào các hoạt động giáo dục chính trị. Vì vậy, đa dạng hóa và sử dụng phù hợp các hình thức, phương pháp giáo dục chính trị là vấn đề có ý nghĩa quyết định tới chất lượng công tác giáo dục chính trị ở đơn vị, bảo đảm cho nội dung giáo dục chính trị thấm sâu vào tư tưởng, tình cảm, hình thành ý chí, niềm tin của cán bộ, chiến sĩ.

Bốn là, đổi mới và tăng cường trang bị, cơ sở vật chất, phương tiện đảm bảo cho công tác giáo dục chính trị ở các đơn vị cơ sở.

Công cụ, phương tiện, cơ sở vật chất có ảnh hưởng lớn đến chất lượng, hiệu quả hoạt động của công tác giáo dục chính trị, nếu xem nhẹ, không coi trọng đúng mức nội dung này thì chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục chính trị sẽ thấp. Cơ sở vật chất, phương tiện bảo đảm cho công tác giáo dục chính trị rất lớn như: hệ thống hội trường, phòng học, nhà truyền thống, phòng Hồ Chí Minh, các mô hình hiện vật, các loại giáo trình tài liệu, tranh ảnh, băng đĩa... các phương tiện kỹ thuật, mạng lưới truyền thanh, truyền hình, trình chiếu powerpoint, áp phích, khẩu hiệu... Những cơ sở vật chất và phương tiện đó một mặt được bảo đảm từ nguồn trên cấp; mặt khác là do phát huy tính năng động sáng tạo của các tổ chức, các lực lượng trong và ngoài đơn vị cùng đóng góp. Trong điều kiện khoa học và công nghệ phát triển mạnh mẽ hiện

nay, việc đổi mới, tăng cường cơ sở, vật chất, trang thiết bị cho công tác giáo dục chính trị lại càng có ý nghĩa quan trọng. Vì vậy, lãnh đạo, chỉ huy đơn vị cần chăm lo củng cố và tăng cường cơ sở vật chất, kỹ thuật, phương tiện cần thiết, bảo đảm cho công tác giáo dục chính trị có thể phát huy được trong mọi không gian, thời gian, đối tượng một cách nhanh chóng và phù hợp nhất; có hình thức đa dạng, phương pháp sinh động, hấp dẫn; ứng dụng kịp thời, có hiệu quả những thành tựu trang thiết bị, khoa học và công nghệ, góp phần xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam tinh, gọn, mạnh, tiến lên hiện đại, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa trong thời kỳ mới./.

Tài liệu tham khảo:

1. Bộ Quốc phòng, *Quyết định số 2677/QĐ-BQP ngày 23/7/2013 phê duyệt Đề án Đổi mới công tác giáo dục chính trị tại đơn vị trong giai đoạn mới.*

2. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2021.

3. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập II, Nxb CTQG-ST, H.2021.

4. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XIII về đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị; kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi, xử lý nghiêm cán bộ, đảng viên suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”*, Nxb CTQG-ST, H.2021.

5. Quân ủy Trung ương, *Điều lệ Công tác đảng, công tác chính trị trong Quân đội nhân dân Việt Nam (ban hành kèm theo Quyết định số 1151-QĐ/QUTW ngày 30/11/2017 của Thường vụ Quân ủy Trung ương).*

6. Quân ủy Trung ương, *Chỉ thị số 2423-CT/QUTW ngày 09/11/2023 về đổi mới, nâng cao chất lượng công tác giáo dục chính trị trong giai đoạn mới.*

7. Tổng cục Chính trị, *Quy chế giáo dục chính trị trong Quân đội nhân dân và Dân quân tự vệ Việt Nam (ban hành kèm theo Quyết định số 438/QĐ-CT ngày 21/3/2016 của Chủ nhiệm Tổng cục Chính trị).*